'Als je man verliefd wordt op een ander, zit je toch weer alleen. Daarom kun je maar beter kapitein zijn op eigen schip en voor jezelf en je kinderen kunnen zorgen', zegt de 91-jarige Creoolse Sisi Slijngaard. Uit het onlangs verschenen boek 'Creoolse vrouwen - Opvoeding en levensstijl', blijkt dat die onafhankelijke houding kenmerkend is voor de Creoolse vrouw. 'Oma Sisi' is slechts één van velen.

Creoolse vrouwen:

Onafhankelijk, sterk en zelf bewust

Femke van Zeijl

Of zij nu in Nederland of Suriname woont, de Creoolse vrouw heeft altijd geleerd haar eigen boontjes te doppen en voor haar eigen inkomsten te zorgen. Onafhankelijkheid van mannen is een groot goed, want op de heren der schepping kun je toch niet bouwen, zo luidt haar levensfilosofie. Ook Sisi Slijngaard heeft haar hele leven hard gewerkt en nooit iemand iets hoeven vragen. 'Maar nu zijn mijn ogen zo achteruit gegaan, dat ik geen koto's (traditionele Surinaamse kledderdracht) meer kan naaien. Nu kan ik alleen nog maar slapen en eten', grinnikt de goedgemutste oude dame die bij haar dochter in Hoofddorp woont.

Onverbeterlijke echtbrekers

Lucy Hariëtte Slijngaards leven begon op 16 september 1907 in Nickerie, een district in het noordwesten van Suriname. 'Ik ben met een hoed op geboren', zegt Sisi over zichzelf. De Creoolse, altijd gekleed in keurige jurken, is in haar leven zelden zonder hoofddeksel de straat opgegaan.

Sisi's vader overleed toen zij dertien jaar oud was. Hij liet niet alleen Sisi's moeder met drie zoons en drie dochters achter, maar ook de nodige 'buitenvrouwen' met hun kinderen. Een buitenvrouw - zo heet in Suriname de vrouw die wij maîtresse noemen.

Sisi's vader is geen uitzondering. Creoolse mannen hebben de reputatie onverbeterlijke echtbrekers te zijn. In 'Creoolse vrouwen - Opvoeding en levensstijl' geeft pedagoog en sociaal-cultureel wetenschapper Bea Lalmahomed aan dat die reputatie niet onverdiend is. Zij interviewde vijfentwintig Creoolse vrouwen tussen de 13 en 85 jaar. Bijna driekwart van de vaders van de geïnterviewden bleek kinderen te hebben bij meer dan één vrouw.

Lalmahomed constateert ook dat de tolerantie voor deze neiging tot veelwijverij sterk is gedaald. Jonge Creoolse moeders accepteren niet meer dat hun partner er andere relaties op nahoudt. Sisi bevestigt dat: 'Wat mannen vroeger allemaal uithaalden, dat zou mijn kleindochter echt niet pikken.'

Of een Creoolse vrouw de slippertjes van haar echtgenoot al dan niet accepteert, hangt sterk af van het feit of zij financieel van hem afhankelijk is. Verdient zij voldoende om voor zichzelf en haar kinderen te zorgen, dan zet zij de ontrouwe man zonder veel plichtplegingen op de keien, zo blijkt uit het onderzoek van Lalmahomed.

Opvoeden is opleiden

De jonge Sisi wist al heel vroeg dat zij niet in dit parket terecht wilde komen. 'Ik zag hoe mijn vader met zijn vrouwen omsprong en dacht: dat zal mij niet overkomen.'

Toen zij haar eerste en enige kind kreeg, was Sisi 36 jaar. Een echtgenoot had én wilde ze niet. 'Ik wilde graag een kind, en het was hoog tijd ook. Met een man had dat niets te maken. Ik had geen man nodig om voor mijn dochter te zorgen.'

Sisi Slijngaard is trots op haar onafhankelijkheid en op de opvoeding die zij haar dochter Mildred gaf: 'Ik heb goed voor haar gezorgd, zij heeft onderwijs kunnen volgen, in Suriname examen gedaan en ook in Nederland nog veel diploma's behaald.' Een goede opleiding is voor veel Creoolse vrouwen het allerbelangrijkste onderdeel van de opvoeding. Niet voor niets kent men er de uitdrukking 'een diploma is beter dan een man'. Op een diploma kun je immers altijd terugvallen, op een man niet.

Zelf werd Sisi op haar vijftiende van de lagere school gehaald. Er moest brood op de plank komen en het schoolgeld voor de drie broers moest worden betaald. Graag had ze verder gestudeerd, taal of geschiedenis, maar het kwam er niet van. 'Het was eigenlijk de bedoeling dat de jongens, als zij eenmaal een baan hadden, ons zouden helpen met school. Maar zij hebben vooral zichzelf geholpen en direct een dame gevonden om mee te trouwen. Toen kwamen er kindertjes en was er geen financiele ruimte meer voor een opleiding voor de zusjes', concludeert de Creoolse op droge toon over haar broers. Niet dat Sisi het ze erg kwalijk neemt: 'Mannen zijn nu eenmaal snel afgeleid.'

Typerend onafhankelijk

Ook zonder diploma wist Sisi zich prima te redden. In Paramaribo, waarheen het gezin Slijngaard na de dood van vader verhuisde, verdiende zij de kost met de meest uiteenlopende karweitjes. 'Ik heb altijd alles aangepakt. Wij Creoolse vrouwen gaan niet bij de pakken neerzitten', zegt de bejaarde vrouw resoluut, waarbij ze een gezag uitstraalt dat veel groter is dan haar breekbare, fiele gestalte.

De Creoolse vrouw ziet arbeid als een verplichting en gaat er automatisch vanuit dat zij de eerstverantwoordelijke is voor de financiën van haar gezin, concludeert Lalmahomed in haar boek. Hiermee verklaart zij ook het (voor een minderheid) opvallend lage werkeloosheidscijfer onder Creoolse vrouwen. Sisi: 'Eigenlijk waren wij al geëmancipeerd voordat jullie in Nederland daar ooit van gehoord hadden.'

Een Creoolse vrouw zingt altijd de eerste stem, zo luidt een bekend gezegde in Suriname. En dat geldt niet alleen voor de Creoolse vrouwen daar, maar ook voor die in Nederland, weet Sisi. 'En dat is maar goed ook: Als je hier alle echtscheidingen ziet, moet je als vrouw toch wel voor jezelf kunnen zorgen.'

Die voor Creoolse vrouwen zo typerende onafhankelijkheid van de man is ook vanuit de geschiedenis van Suriname te verklaren. Bea Lalmahomed legt de oorsprong van deze zelfredzaamheid in de tijd van de slavernij. Op de plantages waren de Creoolse vrouwen en hun kinderen in hoge mate op zichzelf aangewezen. Een relatie aangaan met een man mocht alleen na toestemming van de slavenhouder. En ook gebeurde het maar al te vaak dat die zijn mannelijke slaven doorverkocht aan andere plantagehouders. Vaders verdwenen daardoor van de een op de andere dag van het toneel. Zo heeft de Creoolse vrouw noodgedwongen geleerd voor zichzelf te zorgen.

Lopen in mijn land

Sisi woont nu bij haar dochter, schoonzoon en kleinkinderen in huis. 'Toen Mildred in 1967 naar Holland wilde, heb ik haar losgelaten. Ik dacht: laat ze maar kijken wat ze wil en kan bereiken', zegt Sisi. 'Haar man is het levende bewijs dat er ook Creoolse mannen zijn, die wel deugen. Ik heb een hele lieve schoonzoon. Want als dat niet het geval was, was ik toch al lang weggeweest hier?'

Maar het zijn niet alleen haar dochter en schoonzoon die maken dat Sisi het liefst in Nederland is, ook haar kleinkinderen geven daartoe alle reden. Toch mist Sisi haar geboorteland af en toe en ze keert er dan ook gereguld terug: 'Dan wil ik weer lopen in mijn land.'

Aan sommige Nederlandse gewoontes kan de Surinaamse nog steeds niet wennen, zoals het feit dat het leven zich hier

'Eigenlijk waren wij al geëmancipeerd voordat jullie in Nederland daar ooit van gehoord hadden'

vooral binnenshuis afspeelt. Ze verbaast zich erover dat je in dit land mensen persoonlijk moet uitnodigen voor een feest. 'Als ze in Suriname horen dat Sisi jarig is, komen ze gewoon.'

Hoewel Sisi de kost niet meer hoeft te verdienen, is zij nog steeds heel prijsbewust. Nauwkeurig rekent zij voor hoeveel zij nu in Nederland zou kunnen verdienen met het binden van hoofddoeken. Over haar specialisme, het maken van koto's en de bijbehorende hoofddoeken, kan Sisi urenlang vertellen. Zij staat in de Surinaamse gemeenschap bekend om haar kennis van traditionele kledij, en wordt zelfs vanuit Suriname nog regelmatig geraadpleegd als deskundige op dat gebied. 'De kleurige hoofddoeken zijn een vorm van communicatie. Met ieder model kan de draagster iets anders zeggen.' En Sisi is een van de weinigen die de taal van de hoofddoeken nog kent.

Als een rijpe banaan

Maar ook mensen die op zoek zijn naar een bepaald Surinaams woord, weten de weg naar Sisi te vinden. Het vaste plekje van de Creoolse in de huiskamer is niet voor niets naast de telefoon. 'Al die kennisjes die me bellen, zo veel mensen willen Oma Sisi spreken. Dan kan ik maar beter in de buurt zitten.'

Wie bewondering uitspreekt over al die activiteiten, krijgt van Sisi een verbaasde reactie. Natuurlijk is ze nog actief! 'We zeggen in Suriname niet voor niets: 'Uma sma na lip bana, a no i pori', oftwel 'een vrouw is als een rijpe banaan, die nooit bederft'. Surinaamse bananen zijn hard, je kunt ze koken. En als ze te oud zijn om te koken, kun je ze nog altijd bakken. Een rijpe banaan is dus altijd bruikbaar. En ook een vrouw blijft waardevol, zij kan altijd wat van haar leven maken.'

*

Wie meer wil weten over de sterke en zelfbewuste Creoolse vrouwen in Nederland: Creoolse vrouwen - Opvoeding en levensstijl, van Bea Lalmahomed, uitgeverij Jan van Arkel, ISBN 90 6224 423B, prijs f 35,-.

BOEKEN

Creoolse Vrouwen

'Oma huilde boekengeld voor mij'

'Weet je, ik kan niet blijven zitten, *owru siki fu todo na kraskrasi*. Dus ik maak nog steeds mijn gember- en amandelstroop die ik verkoop aan kennissen. Als ik vijf flessen per week verkoop, kan ik toch wat extra centjes hosselen.' Creoolse vrouwen zijn heel goed in staat zichzelf te bedruipen. De manier waarop zij hun zelfstandigheid hebben verkregen wordt helder weergegeven in het zojuist verschenen boek *Creoolse vrouwen, Opvoeding en levensstijl* van Bea Lalmahomed.

■ Janna van Veen
Foto: Carmo da Rosa

Behalve een indrukwekkende waslijst aan literatuur, raadpleegde Lalmahomed voor haar boek 25 vrouwen van verschillende generaties, maatschappelijke klasse, religie en burgerlijke staat. De oudste was tijdens de interviews 85 jaar, de jongste dertien. Al deze vrouwen migreerden ooit naar Nederland. Hun uitspraken waarmee het boek is gelardeerd - en vooral ook de drie portretten achterin het boek - geven een uitstekend beeld van de ontwikkeling van de creoolse vrouwen in pakweg zeventig jaar tijd.

De geschiedenis van de creoolse vrouwen in Suriname begint bij de slavernij. Zo ook Lalmahomeds boek. In die periode was het stichten van een gezin bijna onmogelijk. Als een slaaf een vrouw wilde, moest hij daarvoor permissie vragen aan zijn meester. Als hij toestemming kreeg, gingen man en vrouw samenwonen. De vrouw zorgde vervolgens voor de man. Maar de relatie tussen man en vrouw was zelden hecht, doordat de mannen er meestal meer vrouwen op na hielden.

Een andere complicatie was dat de blanke meesters jonge slavinnen gebruikten om hun lusten op te botvieren. 'Wanneer de meester zijn oog slaat op een der jonge negerinnen, begint voor haar die nacht de tweede taak, het voldoen van de geile lusten van haar meester.' Verzet tegen deze vorm van seksueel misbruik leidde meestal tot zware mishandeling, vaak tot de dood er op volgde.

Tweede moeder Al in de slaventijd waren de vrouwen, doordat zij zelden op hun mannen konden rekenen, gewend aan een grote mate van zelfstandigheid. Na oprichting van de 'gecombineerde openbare school' in Suriname (1880) werd het bovendien voor de - inmiddels van slavernij verloste - vrouwen mogelijk om onderwijs te volgen. Een kans die door veel vrouwen werd aangegrepen en waarvoor zelfs grote offers werden gebracht.

Jana (geboren in 1912) werd op haar vierde jaar door haar moeder weggegeven aan een vrouw in de stad, zodat ze onderwijs kon volgen. 'Ik werd in dat gezin heel erg mishandeld, maar mijn moeder haalde me niet terug naar de plantage. Ze zocht een ander gezin in de stad, zodat ik toch op school kon blijven.'

'Je diploma is je man' was in de jaren dertig en veertig een veel gebezigde uitspraak van creoolse vrouwen, vooral uit de volks- en middenklasse. Zij konden namelijk geen beroep doen op hun man, die zelf bepaalde of hij de vrouw bij wie hij kinderen had, ook wilde onderhouden. 'Geen enkele man kan je de garantie geven om je je hele leven te verzorgen. *Tide den sanser bala tamara den lowe.* (Vandaag ruiken ze rauwe lucht - van een andere vrouw -, morgen zijn ze gevlogen.)

Bijna alle vrouwen die Lalmahomed interviewde hebben gewerkt of werken nog steeds.

Doordat de meeste vrouwen buitenshuis werkten, waren de creoolsen vroeger voor kinderopvang aangewezen op de familie. Vooral oma en opa namen de zorg op zich van soms wel een hele schare kleinkinderen. Lorette vertelt: 'Mijn oma was voor mij een tweede moeder. Toen op een keer dreigde dat zij geen schoolgeld kreeg voor mij, heeft ze zitten huilen voor die mensen. En zo huilde oma boekengeld voor mij.' Meestal betrof het hier de ouders van moeders kant. Van de geïnterviewden die opgroeiden met een alleenstaande moeder, heeft er slechts één contact met haar vader. Ook is er maar zelden sprake van contact met de familie van vaders kant.

Na migratie naar Nederland was het overigens snel gedaan met oma's rol als opvoeder. Veel van de geïnterviewde vrouwen missen echter vooral de sociale controle die in de straten van Paramaribo zo vanzelfsprekend was. Volgens Lalmahomed is het niet uitgesloten dat door het verdwijnen van dat gevoel van collectieve verantwoordelijkheid voor de opvoeding in familieverband en op straat, kinderen een groter risico lopen om af te glijden naar geweld.

Liever zonder man De opvoeding van creoolse meisjes is de laatste decennia minder streng geworden, concludeert Lalmahomed in haar boek. Slaan is in de opvoeding echter nog steeds gangbaar. 'Kijk, opvoeding zonder een klap is niet normaal. Een kind moet je niet mishandelen, maar als ze een pak slaag verdienen mag ik ze dat niet kwijtschelden. Dat deed mijn moeder ook niet', vertelt een van de geïnterviewde vrouwen.

Seksualiteit was zeker vroeger nauwelijks bespreekbaar in creoolse gezinnen. Maar ook nu nog krijgen de meeste vrouwen pas na hun eerste menstruatie seksuele voorlichting. De leeftijd waarop de vrouwen hun eerste vriendje kregen is de afgelopen jaren drastisch gedaald. Waren de oudste geïnterviewden gemiddeld 18 jaar, de jongsten kregen gemiddeld met twaalf en een half jaar voor het eerst verkering. Het aantal gemengde relaties is groot. Overigens hecht de creoolse gemeenschap niet bijzonder aan het huwelijk. Veel vrouwen vinden dat een huwelijk leidt tot gezinsproblemen. 'Ik wil geen man die altijd dronken is of geen geld verdient. Hoe gaat hij dan zijn gezin onderhouden? Dan ben ik beter af zonder man,' vindt een van de oudere vrouwen.

Veel aandacht besteedt de onderzoekster aan het begrip 'buitenvrouw' - een vrouw waarmee een getrouwde creoolse man een relatie onderhoudt. Pas na de jaren zeventig is dit traditie verwateld. Volgens Lalmahomed zijn er tegenwoordig nog maar weinig creoolse vrouwen die 'veelwijverij' van hun partner pikken. Overigens waren niet alleen de getrouwde vrouwen weinig gelukkig met het feit dat hun man er een buitenvrouw op na hield. De bijvrouwen zelf verkeerden meestal in een marginale positie. Datzelfde gold voor hun kinderen. Vaak was er helemaal geen contact met de vader en wisten de kinderen niet dat zij ook nog een heleboel halfbroertjes en -zusjes hadden.

Maar het gebeurde ook wel dat een man buitenvrouwen beter behandelde dan hun wettige echtgenote. Een van de vrouwen vertelt: 'Mijn schoonvader gaf veel meer om zijn buitenvrouwen dan om mijn schoonmoeder. Hij behandelde haar als zijn dienstmeid en hij keek haar niet eens aan. Schaamteloos liep hij voor ons met zijn andere vrouwen, waarmee hij veel lol had en aan wie hij al zijn geld opmaakte.'

Postnataal Het laatste hoofdstuk van het boek behandelt seksueel misbruik. Lalmahomed concludeert dat dit verschijnsel binnen de creoolse gemeenschap net zo vaak voorkomt als bij andere bevolkingsgroepen. Wel speciaal is misbruik door 'bovennatuurlijke wezens' waarvan drie van de geïnterviewden melding maken. Deze vorm van misbruik is volgens de vrouwen het gevolg van het verwaarlozen van de voorouders. Het kan dus helpen om de verering van voorouders te herstellen. Soms wordt een winti-priester of geestenbezweerder geraadpleegd. Maar behalve dat dit een dure aangelegenheid is, gebeurt het volgens de vrouwen niet zelden dat de *bomumen* zich eveneens aan het slachtoffer vergrijpt.

De portretten van drie vrouwen van verschillende generaties waarmee Lalmahomed haar boek afsluit, geven een goed beeld van de veranderingen die hebben plaatsgevonden. Heel amusant is het verhaal van de in 1925 geboren Petronella over haar vele zwangerschappen en de periode na de bevalling. 'Was ik om acht uur bevallen, dan stond ik om negen uur al te werken. Want dan had schoonmama mijn buik al stevig gebonden. Zij brouwde zelf haar *bita* (een drankje) in een grote kalebas, met *fini bita, eloë, loangu tey*, anijszaad, gestampte *pridoku* en zout. Wanneer ik dat vieze goedje op had, kreeg ik een *wasir*. Dan moest ik boven een tobbe met kokend kruidenwater gaan zitten om te stomen. Dan sloeg zij pom, pom, pom op mijn hele lichaam met een platte vuist. Zo wasten oude mensen hun dochters.' ■

Bea Lalmahomed: **Creoolse vrouwen. Opvoeding en levensstijl.** *Utrecht: Jan van Arkel*, 1999. 223 blz. Prijs: f 35,-. ISBN 90.6224.423.8

Rond de verschijning van dit boek is een congres georganiseerd in Den Haag op maandag 8 februari. Zie de Zakenagenda. Vanaf die dag is het boek in de boekhandel verkrijgbaar.

Fier m. 4 : Juli / aug '99

Creoolse vrouwen. Opvoeding en levensstijl. Bea Lalmahomed. Jan van Arkel, Utrecht 1999. ISBN 90 6224 423 8. 223 p., *f* 35,--.

Aan de hand van gegevens uit haar interviews schetst Lalmahomed de situatie van drie generaties Creoolse vrouwen in Nederland. In korte hoofdstukken komen er naast opvoeding, onderwijs, arbeid, familie en gezin onderwerpen aan de orde als de buitenvrouw en seksueel misbruik. Drie portretten van Creoolse vrouwen, van elke generatie een, sluiten het boek af.

Lalmahomed geeft in vogelvlucht inzicht in vele facetten van het leven van Creoolse vrouwen in Nederland. De invloed van de slavernij komt sterk naar voren. Hoewel die afneemt, speelt hij meer dan honderd jaar na dato nog steeds een rol in de waarden en de opstelling van Creoolse vrouwen. Opvallend – en onthutsend – is de openheid van de respondentes over seksualiteit en seksueel misbruik.

Aan het boek ging een jaar onderzoek vooraf. De vele gegevens zijn overzichtelijk en goed leesbaar weergegeven. *Creoolse vrouwen* lijkt me stimulerend voor de Creoolse vrouwen zelf en is een aanrader voor iedereen die, al dan niet beroepshalve, meer van hen wil weten. (LW)

opzij mei 1999

Onafhankelijkheid Creoolse vrouw heeft wortels in slavernij

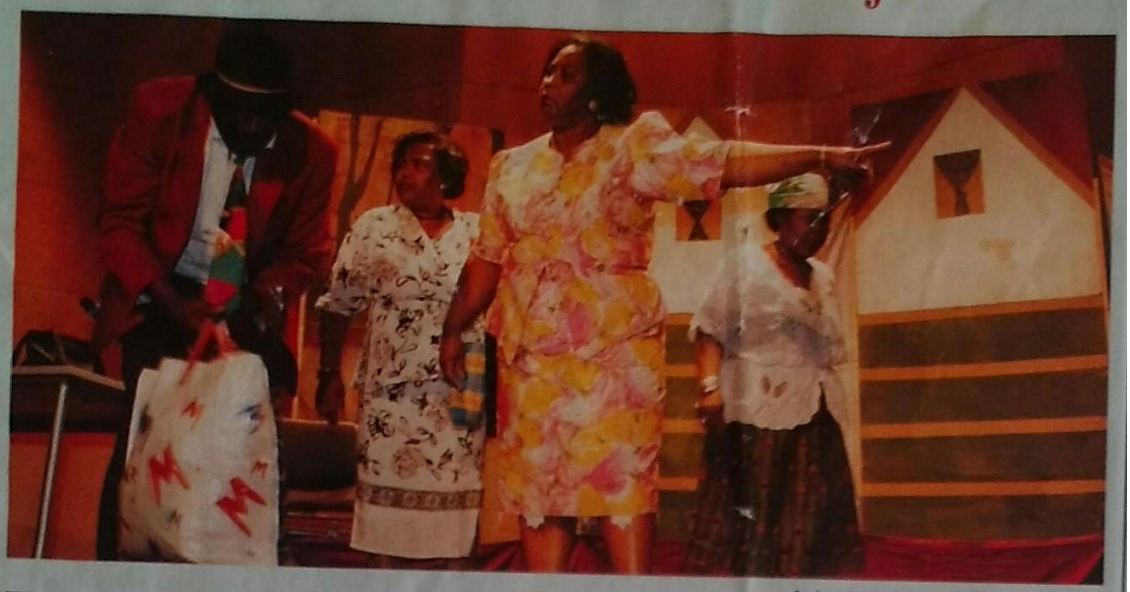

In het toneelstuk van theatergroep Angalampoe zetten Creoolse vrouwen menige echtgenoot op straat.
Foto: Arenda Oomen

FEMKE VAN ZEIJL

'Een diploma is beter dan een man,' is al generaties lang een gevleugelde uitspraak onder Creoolse vrouwen. Op een diploma kun je terugvallen, op een man niet, zo is de onafhankelijke levensfilosofie van de Creoolse vrouw.

Dit kwam uitgebreid ter sprake tijdens een congres over Creoolse vrouwen op 8 februari in Den Haag. Op die dag presenteerde pedagoge Bea Lalmahomed een boek over dit onderwerp. In de tijd van de slavernij in Suriname waren vrouwen met hun kinderen in hoge mate op zichzelf aangewezen. Een relatie aangaan met een man mocht alleen na toestemming van de slavenhouder, en het gebeurde maar al te vaak dat de eigenaar mannelijke slaven doorverkocht aan andere plantagehouders, waardoor vaders van de ene op de andere dag van het toneel verdwenen. Noodgedwongen ontwikkelden de Creoolse vrouwen een zelfredzaamheid en onafhankelijkheid, die zij volgens Lalmahomed nu nog aan de dag leggen.

De sprekers op het drukbezochte congres bevestigden deze zelfredzaamheid. Zij schetsten een ontluisterend beeld van het Creoolse 'sterke geslacht'. De enige man die het spreekgestoelte betrad en begon met de woorden 'Ik ben een zelfstandige Creoolse man', werd door het publiek getrakteerd op een daverende lachsalvo. En in het afsluitende toneelstuk van theatergroep Angalampoe zetten de dames menige nietsnut van een echtgenoot zonder pardon op straat.

Bea Lalmahomed, Creoolse vrouwen, Opvoeding en levensstijl, *Jan van Arkel*, *f 35,-*

Congres over creoolse vrouwen

Den Haag - Op maandag 8 februari organiseren de Haagse Hogeschool en het Surinaams Regionaal Steunpunt (SRS) het congres 'Creoolse vrouwen, opvoeding en levensstijl'. Naar aanleiding van de gelijknamige wetenschappelijke publicatie van drs Bea Lalmohamed krijgen verschillende leden uit de creoolse gemeenschap de gelegenheid hun eigen levenswijze neer te zetten.

De auteur bijt het spits af met een samenvatting van haar onderzoeksresultaten. Ze beschouwt zichzelf als een diagnosticus, die meer als pen van deze vrouwen heeft gefungeerd. De doelgroep zelf vult de rest van het programma in.
Zo is er een vraaggesprek met Sisi Slijngaard (91 jaar) over 'Arbeid voor creoolse vrouwen is meer regel dan uitzondering'. Friede Monpellier praat uit eigen ervaring over haar rol als vrouw en moeder. De studente Idrith Anches vertelt openhartig over haar eigen opvoeding in een eenoudergezin onder het motto 'opvoeden is aanpassen'. Fred Gilds, sociaal -cultureel maatschappelijk werker, wijdt uit over de creoolse man en zijn binnen- en buitenvrouwen. Tot slot zet theatergroep Angalampoe uit Amsterdam de bevindingen van de onderzoekster om in een spetterend toneelstuk onder regie van Lalmohamed en Gilds. Dagvoorzitter is A. Andriol, als coördinator Allochtonenbeleid verbonden aan de Haagse Hogeschool.
Creoolse vrouwen, opvoeding en levensstijl is een boek dat een verrassend beeld geeft over de levenswijze van de creoolse vrouwen in Nederland en Suriname. Hiervoor heeft de auteur 25 vrouwen geïnterviewd, die deel uitmaken van drie verschillende generaties. Mede aan de hand van de gesprekken schetst ze de geschiedenis van de creoolse vrouwen vanaf de slavernij tot aan heden. In het boek

*drs Bea Lalmohamed

komen aan de orde: opvoeding, straffen, kinderen en partners, partnerkeuze, voorkinderen, lichamelijke mishandeling en seksueel misbruik. De resultaten zijn opmerkelijk te noemen en de gemeenschap kijkt dan ook reikhalzend uit naar de presentatie.

Het congres vindt plaats in de aula van de Haagse Hogeschool, J. Westerdijkplein 75, Den Haag van 13.00 tot 17.30 uur. Deelname aan de bijeenkomst kost f 60 per deelnemer in de voorverkoop en f 65 aan de poort. Dit is inclusief boek, toneelvoorstelling en consumptie. Het bedrag kan overgemaakt worden op gironummer 2907057 t.n.v. Jan van Arkel te Utrecht onder vermelding van 'Congres Creoolse vrouwen, opvoeding en levensstijl'. Voor aanmeldingen: SRS (A. Manraj), Sweelinckplein 79 in Den Haag; tel: 070- 3644856 of fax: 070-3603690.

Weekblad Suriname. 3 feb t/m 9 feb 1999
6e jaargang nr. 05-239

Uitgave Casas media B.V

'Creoolse vrouw zingt altijd de eerste stem'

Haags Courant 8 febr. 1999

Vanmiddag houden het Surinaams Regionaal Steunpunt en de Haagse Hogeschool een congres over 'Creoolse vrouwen, opvoeding en levensstijl'. Centraal staat een onderzoek naar Creoolse vrouwen in Nederland.

DOOR BIENDOE RAMDHANI

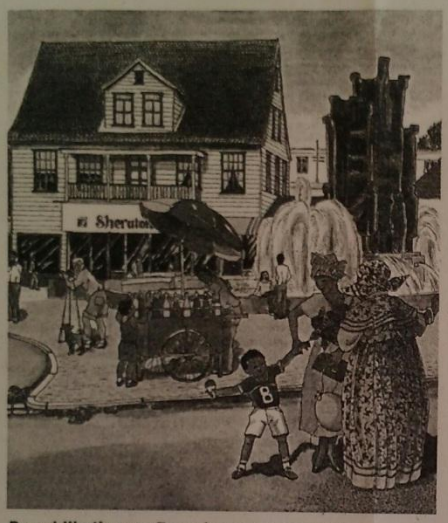

De publikatie over Creoolse vrouwen geeft een verrassend beeld van hun levenswijze.

Den Haag – De Creolen zijn de meest succesvolle bevolkingsgroep op praktisch alle fronten ten opzichte van andere allochtone groeperingen.
Dit concludeert drs. Bea Lalmahomed in haar onderzoek 'Creoolse vrouwen, opvoeding en levensstijl', dat vandaag in boekvorm wordt gepresenteerd op een gelijknamig congres in de Haagse Hogeschool.
Het succes van de Creolen vindt zijn oorsprong in de zelfstandigheid en zelfredzaamheid binnen de matriarchale cultuur waar de moeder het centrum van het gezin is.
Zij bepaalt de vaste regels betreffende opvoeding, onderwijs, arbeid en het familieleven.
Zelfverzekerd en met weinig vertrouwen in een ander dendert zij door het leven.
'De Creoolse vrouw zingt altijd de eerste stem' stelt Lalmahomed dan ook en daarmee raakt ze de kern van het onderzoek.
Met haar opmerkelijke conclusies onthult zij het verrassende beeld van de Creoolse levenswijze. Toch dringt zich bij menigeen de vraag op, hoe het kan dat in zo'n succesvolle groep het aantal randgroepjongeren zo groot is.
Volgens de auteur vinden Creoolse ouders dat hun doelgerichte opvoedingspatroon danig verstoord wordt door het onverantwoorde beleid van de overheid.
Kinderen die niet naar school willen en niet kunnen participeren in het gezin zoals moeder dat voorschrijft, worden door de overheid geknuffeld in plaats van afgestraft. Daarom zijn ouders niet happig op overheidsbemoeienis.
Lalmahomed is onderwijskundig pedagoge en sociaal-cultureel wetenschapster en is momenteel verbonden aan de Utrechtse universiteitsafdeling Gezondheidszorg Klinische Psychologie. Het doel van haar laatste onderzoek was om een concreet beeld te verkrijgen over de opvoeding en levensstijl van Creoolse vrouwen. Middels diepte-interviews sprak zij drie generaties vrouwen, die allen naast het eigen gezinsleven ook informatie verschaften over het leven in het ouderlijk huis, en waar mogelijk in het gezin van de kinderen. Hierdoor werden verschuivingen in de Creoolse levensstijl duidelijk.

Opvoeding

In de Creoolse gemeenschap worden meisjes, net als jongens, opgevoed in het besef dat zij zichzelf later moeten kunnen onderhouden. Het begint met het onderwijs. Lalmahomed: 'Dat is bij uitstek het middel om later economisch onafhankelijk te worden. Want, zo zegt de Creool, je diploma is je man. Dat wil zeggen dat dankzij scholing een Creoolse vrouw een eigen leven, een baan en een plaats in de samenleving kan verwerven'. Bij de vorming van het kind zijn moeder en grootmoeder vaak een rolmodel.
Kinderen, vooral oudere, krijgen al heel jong bepaalde verantwoordelijkheden bij afwezigheid van moeder. Dit gaat gepaard met, al naar gelang hun leeftijd, steeds meer vrijheid waarin ze op basis van wederzijds vertrouwen en afspraken worden begeleid. Zo is het betrekkelijk normaal dat meisjes al jong verkering hebben. Maar dat betekent zeker niet dat zij met Jan en alleman in bed duiken. 'Seks vindt pas plaats als de vrouw er aan toe is', aldus de onderzoekster.
Een ander belangrijk aspect bij de opvoeding is het overdragen van traditionele normen en waarden en gedragsregels binnen het gezin. Kinderen en volwassen gaan niet op voet van gelijkheid met elkaar om. Elke vorm van vrijpostigheid wordt flink afgestraft. De geïnterviewde vrouwen gaven toe even streng, zo niet strenger te zijn in de opvoeding van hun kinderen dan hun eigen opvoeding in het ouderlijk huis.
Lalmahomed concludeert dat de opvoeding bij Creoolse meisjes de afgelopen decennia wel minder streng is geworden. Vrijheid en vrijetijdsbesteding hebben sinds kort ook hun intrede gedaan binnen de Creoolse huishoudens.

Veelwijverij

Een verschuiving is te zien in de relatie tussen man en vrouw. De Creoolse vrouw is altijd emanciperend beziggeweest, maar het proces kwam in Nederland in een stroomversnelling. Nu wordt de neiging tot 'veelwijverij' van de man vaak sneller afgestraft dan vroeger. Ook hierbij varen de vrouwen blind op eigen instinct. Ze beschouwen zich – als vrouw – de enige deskundigen van hun eigen bestaan. Lalmahomeds eindconclusie luidt dan ook: 'Wees de kapitein op je eigen schip'.